

PORTRET VAN AMALIA VAN SOLMS Taxandriamuseum Turnhout

Het kasteel, de hertogelijke burcht, heeft de ontwikkeling van de stad Turnhout sterk bepaald. En zonder het kasteel waren de Oranjes waarschijnlijk nooit in deze regio beland. Beiden vinden we prominent terug op dit portret van Amalia van Solms, een van de vrouwen van Turnhout, de weduwe van stadhouder Frederik Hendrik.

De Nassaus zijn in de late middeleeuwen kastelein (een soort gouverneur) van het kasteel en zo ontstaat de band met Turnhout. De jacht is een liefhebberij die de verschillende generaties van het huis Nassau delen. Ook enkele Turnhoutenaren spelen een rol in het leven van de Oranjes, bijvoorbeeld als biechtvader en adviseur. Tijdens de vredesbesprekingen tussen het opstandige Noorden en de Spanjaarden doen de Oranjes erg hun best om de heerlijkheid Turnhout te verwerven en in 1647 bevestigt Spanje dit in een particuliere overeenkomst met het Oranjehuis. Dit is het begin van een langdurige band tussen Turnhout en het huis Nassau. Ook de huidige Nederlandse koning Willem Alexander draagt de titel 'heer van Turnhout'.

Amalia van Solms is een geboren Duitse, een achternichtje van stadhouder Frederik Hendrik. Ze woont met haar ouders als balling in Den Haag op kosten van de Nederlandse Staten. Vooral op aandringen van zijn broer Maurits trouwt de dan 41-jarige prins met de 22 jaar oude Amalia; het voortbestaan van de dynastie is verzekerd.

Stadhouder Frederik Hendrik maakt de overdracht van de heerlijkheid Turnhout aan de Oranjes zelf niet meer mee, hij overlijdt eerder. De Blijde Intrede van zijn weduwe Amalia vindt plaats onder grote publieke belangstelling. Een zestal koetsen vergezellen Amalia, net als 20 edellieden te paard, kamerdienaren, 36 karren met bagage en wagens van de stad...

Turnhout biedt Amalia in het stadhuis een maaltijd aan met muzikale omlijsting, de warande, het besloten jachtdomein, wordt verlicht met pektonnen. Vanwege de oorlog is het kasteel een ruïne en Amalia verblijft daarom in het Huis metten Thoren. Het kasteel ondergaat een grote restauratie. Wandtapijten en schilderijen zorgen voor de nodige luister, een biljartkamer voor de ontspanning. Rond het kasteel flankeren fonteinen, tuinen, boomgaarden en natuurlijk de schitterende warande.

Amalia van Solms moet erg gesteld geweest zijn op de plek en de omgeving. Ze verblijft nagenoeg ieder jaar in Turnhout, vaak meerdere maanden achtereen. Hoge buitenlandse gasten zoals de Engelse koning bezoeken haar. En dat alles is niet bepaald ongunstig voor de stad: grote leveringen aan het omvangrijke hof doen de lokale handel en nijverheid herleven. Op initiatief van Amalia verschijnen er dennenbomen in de streek en ze geeft ook opdrachten om mastboomzaad te zaaien. Aan Amalia danken we bovendien meerdere afbeeldingen van de stad, met naast een wandtapijt ook het bekende vogelvlucht-perspectief met het zicht op Turnhout.

Amalia is een liefhebber van dure spullen en is vooral verzot op juwelen. Maar vorstelijke inheligheid is de norm in de 17de eeuw. Van de Fransen krijgt Amalia oorbellen en een duur parelcollier, dat waarschijnlijk te zien is op dit portret. Amalia's dochter Maria van Zimmeren erft juwelen van haar moeder ter waarde van 56.465 gulden (ruim 1.200.000 euro), net als serviezen, porselein, en schilderijen van meesters zoals Rubens, Van Dyck en Honthorst. Van de fraaie onderkomens waar Amalia het latere deel van haar leven woonde zijn er drie verwoest of teloor gegaan. Slechts één blijft gespaard: het kasteel van Turnhout.

De maker van dit portret, Gerard Honthorst, is een bekende caravaggist en ontvangt prestigieuze opdrachten in Rome, van de Engelse en Deense koning en ook van stadhouder Frederik Hendrik en zijn vrouw Amalia van Solms. In de stadsrekeningen van het hoofdgeld valt te lezen dat het portret door de kunstenaar gemaakt is tijdens een verblijf van Amalia in de stad in 1652. In het verleden is getwijfeld of het een eigenhandig werk van Honthorst is, vooral op grond van een vergelijking van andere portretten van Honthorst, waaronder ook van Amalia.

Tekst: Peter Hofland

Foto: Bram Luyts

Turnhoutse Route voor Archief en Musea

Gegevens:

- materialen: olieverf, doek, hout
- afmeting: hoogte 307 cm, breedte 216 cm

Inventaris:

- T05676 – Taxandriamuseum, Begijnenstraat 28, 2300 Turnhout
www.taxandriamuseum.be

Literatuur:

- H. de Kok, Amalia van Solms en Turnhout
- J.E. Jansen, Portretten der Prinsessen. Amalia van Solms en Maria van Zimmeren te Turnhout

Het object van de maand is een initiatief van TRAM 41. De objectfiche van dit of van een ander object kan steeds geraadpleegd worden op onze website (www.tram41.be, doorklikken naar Object van de Maand)

Contact: TRAM 41 - Stadhuis, Grote Markt 1, B - 2300 Turnhout
Tel: + 32 14 44 33 98 • tram41@turnhout.be • www.tram41.be

v.u.: Eric Vos, Boomstraat 6, B-2300 Turnhout, +32 14 44 33 11

